

Recenzja
dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej oraz aktywności naukowej
Dr Łukasza Cory

Recenzja osiągnięć naukowych dr Łukasza Cory uzyskanych po otrzymaniu stopnia doktora oraz ocena aktywności naukowej przygotowana została na podstawie kryteriów określonych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r., tj. poz. 1571 ze zm., dalej jako uPSWiN).

Na podstawie art. 221 ust. 4 uPSWiN powołany zostałem uchwałą 2/2025 przez Radę Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Gdańskiego w charakterze recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Łukaszowi Corze (Cora) w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Dokumentacja w sprawie została przekazana w formie elektronicznej, co znacząco wpłynęło na możliwość sprawnego zapoznania się z dorobkiem habilitanta, na wyrażoną prośbę otrzymałem następnie monografię habilitacyjną w wersji drukowanej.

I. Ocena osiągnięć naukowych

A. Dorobek naukowy

Podlegający ocenie w postępowaniu habilitacyjnym dorobek naukowy dr Łukasza Cory obejmuje w całości 36 pozycji opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych. Składają się nań 2 monografie – jedna stanowiąca publikację doktoratu, zaś druga to praca habilitacyjna, 15 rozdziałów w monografiach naukowych, 9 artykułów w czasopismach naukowych, 9 glos i jeden przegląd orzecznictwa. Ponadto, przed uzyskaniem stopnia doktora Habilitant opublikował 22 publikacje, w tym 14 artykułów, 4 rozdziały w monografiach oraz 4 glosy. Nie można podzielić stanowiska Habilitanta, że jego dorobek naukowy wynosi ok. 70 publikacji, skoro nie sposób uznać, iż 4 recenzje anonimowe artykułów zalicza się do publikacji naukowych, a 14 haseł opracowanych w Leksykonie prawa karnego procesowego nie oznacza publikacji 14 artykułów naukowych, lecz jedynie tematyczne opracowanie 14 haseł. Wszystkie prace opublikowane zostały samodzielnie przez Autora.

Publikacje dr Łukasza Cory związane są przede wszystkim z instytucjami polskiego prawa karnego procesowego. Przedstawiony do recenzji dorobek naukowy obejmuje kilka odmiennych kierunków badawczych. Prace te prezentują dobry poziom naukowy, zawierają dobrze przygotowaną bibliografię i analizę stanu badań, mają w sobie element analizy twórczej i są najczęściej uzupełnione interesującymi wnioskami. Podstawowe kierunki zainteresowań naukowych związane są z następującymi zagadnieniami:

- (1) **instytucja zatrzymania** – analiza zatrzymania jako środka przymusu procesowego oraz w szerszym ujęciu systemowym dominuje w dorobku naukowym Habilitanta, zwłaszcza w pierwszych latach pracy, składają się nań m.in. takie publikacje: *Zatrzymanie osoby polskim procesie karnym. Analiza dogmatyczno-prawna*, Warszawa 2015; oraz *Zatrzymanie jako środek przymusu procesowego*, w: *System prawa karnego procesowego*, Tom IX, red. T. Grzegorzczak i D. Świecki, Warszawa 2019; *Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie osoby na podstawie art. 247 § 1 k.p.k. (uwagi na marginesie wyroku TK z 5 lutego 2008 r. I)*, *Palestra* 2008, nr 9-10; *Gwarancje praw osób zatrzymanych na podstawie art. 244 § 1 k.p.k.* *Przegląd Sądowy* 2008, nr 10; *Glosa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 grudnia 2012, sygn. K 37/1*, *Państwo i Prawo* 2014, nr 4; *O pojęciu pozaprocesowego zatrzymania osoby*, *Państwo i Prawo* 2008, nr 3; *Zatrzymanie administracyjne na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*, *Prokuratura i Prawo* 2008, nr 5; *Zatrzymanie stadionowe*, *Prokuratura i Prawo* 2009;
- (2) **zagadnienia prawa dowodowego** - *Charakter prawny czynności kontrolujących dowody* *Przegląd Sądowy* 2018, nr 11-12; *Czynności kontrolujące dowody* (w:) *System Prawa Karnego procesowego*, red. nacz. P. Hofmański, t. VIII, Dowody, cz. 4, rozdz. 37, red. J. Skorupka, Warszawa 2019; *Wyjątkowość dopuszczalności ponownego przesłuchania pokrzywdzonego w trybie art. 185a i 185c k.p.k.*, *Z problematyki wiktymologii. Księga dedykowana profesor Ewie Bieńkowskiej*, red. L. Mazowiecka, W. Klaus, A. Tarwacka, Warszawa 2017; s. *Ponowienie czynności dowodowej w polskim procesie karnym (aspekty teoretyczne i prakseologiczne)*, *RPEiS* 2018, z. 4; *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 27 lutego 2020 r., sygn. akt V KK 80/19*, *Studia Prawnoustrojowe* - 2021, nr 54;

- (3) **nadużycie prawa w procesie karnym** – w zakresie którego wskazać należy na szczególne moim zdaniem osiągnięcie w dorobku Habilitanta w postaci publikacji *Gradacja nadużycia prawa w procesie karnym (zarys teoretyczny)*, Studia Prawnicze INP PAN 2019, nr 1 (217) oraz w pracy habilitacyjnej omówionej niżej;
- (4) **dowód nielegalny** – ważne opracowanie *Aksjologia procesowa a dopuszczalność dowodu z art. 168a k.p.k.*, Państwo i Prawo 2018, nr 10; *Ryzyko nadużycia prawa karnego procesowego a granice realizacji funkcji ścigania - art. 168a k.p.k.*, *Proces karny w dobie przemian: zagadnienia ogólne*, red. S. Steinborn, K. Woźniewski, Gdańsk 2018;
- (5) **inne wybrane aspekty procesu karnego** – w tym: a) **tymczasowego aresztowania** - *Funkcje zatrzymania właściwego i tymczasowego aresztowania*. Państwo i Prawo 2009, nr 1; Glosa do wyroku SN z dnia 8 marca 2009 r., sygn., WZ 15/09 *Wojskowy Przegląd Prawniczy* 2011, nr 3; *Tymczasowe aresztowanie jako ultima ratio w polskim procesie karnym* (w: *Profesor Mariana Cieślaka Osoba, Dzieło, Kontynuacja*, red. W. Cieślak i S. Steinborn, Warszawa 2013; b) **gwarancji praw osób pociągniętych do odpowiedzialności karnej** (*Kontrowersje wokół zezwolenia na ujawnienie danych osobowych i wizerunku podejrzanego w postępowaniu przygotowawczym*, *Palestra* 2011, nr 1-2; *Minimalne gwarancje prawa do rzetelnego procesu karnego w początkowym etapie ścigania*. *Folia Iuridica Universitatis Wratislaviensis* 2020, vol. 9 (2)), c) **trybu ścigania przestępstwa zgwałcenia** (*Bezwarunkowy tryb ścigania przestępstwa zgwałcenia a „podmiotowość” pokrzywdzonego*, *Wojskowy Przegląd Prawniczy* 2015, nr 4).

Nie jest to więc z pewnością dorobek szczególnie obszerny, ani poświęcony dużej ilości problemów badawczych, gdyż w istocie koncentrował się wokół zagadnień zatrzymania oraz prawa dowodowego, jednak jest on wystarczający do oceny w przewodzie habilitacyjnym.

Wyrazem oceny wartości opracowań naukowych dr Łukasza Cory jest wskazanie czasopism naukowych w których ukazują się jego publikacje, takich jak *Państwo i Prawo*, *RPEiS*, *Prokuratura i Prawo*, *Palestra*, *Gdańskie Studia Prawnicze* oraz wydawnictw, w których ukazały się monografie tj. Wolters Kluwer Polska, C.H. Beck. Habilitant posiada także, co wskazano wyżej, publikacje wydane w ramach Systemu Prawa Karnego Procesowego. Wśród prac naukowych nie ma jednak prac

opublikowanych w innym języku niż język polski, co obecnie uznać należy za istotne ograniczenie oddziaływania dorobku naukowego.

B. Ocena monografii (rozprawy habilitacyjnej)

Jako najważniejsze osiągnięcie naukowe Habilitant przedstawia monografię *Weryfikacja czynności dowodowych postępowania przygotowawczego w polskim procesie karnym* (Wolters Kluwer Polska 2024, ss. 459).

1. Problem badawczy został bardzo dobrze dobrany. Związany jest z weryfikacją czynności dowodowych w procesie karnym, a więc oceną tego czy prawidłowo ukształtowana została w postępowaniu karnym podstawa ustaleń faktycznych, od wprowadzenia dowodu, przez jego przeprowadzenie i ocenę. Wprawdzie pojawiły się dotąd opracowania dotyczące szerzej pojmowanej wadliwości i prawidłowości czynności procesowych (zwłaszcza prace K. Woźniewskiego, B. Janusz-Pohl), lecz miały szerszy zakres i charakter. Prezentowana perspektywa jest unikatowa, w tym zwłaszcza w zakresie próby implementacji koncepcji nadużycia prawa, w tym prawa dowodowego. W literaturze polskiej i międzynarodowej jest to zagadnienie zdecydowanie niedostatecznie jeszcze rozpoznane. Wskazuje na to niewielka liczba publikacji, zwłaszcza monograficznych oraz zakres zagadnień, które nie zostały szczegółowo przeanalizowane. W nauce polskiej zagadnieniami tymi, choć najczęściej ograniczonymi do kwestii wypadkowych zajmowali się m.in. S. Waltoś, P. Wiliński, M. Warchoł. Także więc dotychczasowy stan dyskusji naukowej wskazuje na potrzebę opracowania tej monograficznej analizy.

2. Przedmiotem pracy, jest analiza metod weryfikacji czynności dowodowych, w szczególności w zakresie oceny możliwego zakresu wykorzystania czynności dowodowej i jej wyników, weryfikacji samych dowodów celem realizacji wymogów rzetelnego procesu karnego. Wprawdzie tytuł sugeruje koncentrację na czynnościach dowodowych postępowania przygotowawczego, jednak treść pracy wskazuje, że takiego ograniczenia autor nie wprowadza, o czym szerzej w dalszej części pracy.

W pracy wykorzystano z powodzeniem podstawowe dla nauk prawnych metody badań, a przede wszystkim metodę analizy dogmatycznej nauk prawnych oraz metodę porównawczą (wartościowe w zakresie prawa niemieckiego, a odniesienia do prawa Anglii, Walii i USA raczej fragmentaryczne). Autor deklaruje chęć posługiwania się w swoich badaniach treści przepisów prawa dowodowego derywacyjną koncepcją wykładni celem rekonstrukcji norm procesowych, w

szczegółności dla badania granic prawidłowej ich realizacji, co oczywiście wiąże się z kluczowymi celami pracy, lecz pozostawia w tym zakresie pewien niedosyt.

3. Praca składa się łącznie z 5 rozdziałów, z których pierwszy ma charakter wprowadzenia do tematyki badań, drugi przedstawia zasadnicze ustalenia terminologiczne, trzeci zawiera częściowo omówienie teorii dowodów, a częściowo kryteria weryfikacji czynności dowodowych, czwarty wskazuje na tryb weryfikacji i sposób odtworzenia wzorca oceny, zaś piąty omawia konsekwencje wadliwości czynności dowodowej i skutki nadużycia prawa dowodowego. Praca w części merytorycznej, tj. wliczając wprowadzenie które zawiera rozważania tematyczne, liczy 447 stron, w tym 20 stron nieco zbyt mało syntetycznie ujętych wniosków końcowych. Do pracy dołączono na początku wykaz skrótów i obszerną bibliografię.

Struktura pracy od strony merytorycznego jej układu jest zrozumiała. Proporcje między rozdziałami nie do końca są jednak zachowane, skoro niektóre liczą po 70 (rozdziały I i II) a inne są znacznie obszerniejsze (160 rozdział III), przy czym kluczowe dla rozprawy ostatnie dwa rozdziały są najkrótsze (rozdział V 30 stron). Merytoryczne uwagi zawarte są już w rozbudowanym Wprowadzeniu, co samo w sobie nie jest najlepszym wyborem prezentacji wyników badań, wielu bowiem czytelników pomija te fragmenty przechodząc do rozważań zasadniczych, a tymczasem znajdujemy tu założenia istotne dla całej rozprawy. Zbędne są za to z pewnością we Wprowadzeniu rozbudowane fragmenty mające stanowić swoiste streszczenie kolejnych rozdziałów i zawierające w części wyprzedzająco wnioski, tym bardziej, że w zakończeniu autor w zasadniczej części je powiela.

Rozdział I ma charakter ogólny i wprowadzający. Autor koncentruje się na znaczeniu zasady praworządności jako wyznaczającej granice czynności dowodowych, co jest o tyle prawdziwe, o ile w równym stopniu dotyczy całego procesu sensu largo. Siłą woli uwagi te, poza walorem poznawczym i rolą wprowadzenia mają znaczenie znacznie szersze niż deklarowane. Rozbudowane uwagi poświęca się relacji prawa dowodowego do zasad procesowych, co jednak nie jest w tej akurat pracy niezbędne, a raczej służy uzasadnieniu uznawania odrębności samego prawa dowodowego w ramach procesu karnego. Dalsze rozważania m.in. dla wyznaczenia grani czynności dowodowych są interesujące ale dla tematu pracy niekonieczne, mają za to znaczenie dla uporządkowania warsztatu badawczego w i tym kontekście mogą być zrozumiałe. Wydaje się, że takie są też rozbudowane rozważania o charakterze dygresyjnym, jak np. analiza dowodu z opinii prywatnej.

Zwięzłe ale ciekawe są uwagi dot. zasady proporcjonalności w kontekście czynności dowodowych, choć powinny być raczej połączone z uwagami zawartymi w rozdziale IV. Rozdział ten ogólnie zbliżony jest raczej do rozważań w zakresie teorii prawa dowodowego niż wprowadzenia do tytułowej tematyki.

Rozdział II ma znaczenie dla dokonania ustaleń terminologicznych, a w istocie zbudowania warsztatu, za pomocą którego Autor dokonuje następnie weryfikacji czynności dowodowych. Wstępne uwagi do rozdziału wydają się zbędne dla czytelnika gdy przedstawiają m.in. zadania formowania definicji prawniczych, uwag o celu „konstruowania pojęć prawniczych”. Rację ma jednak autor gdy stwierdza, że problematyka weryfikacji czynności prawnych jest złożona, a obszar badań niezwykle obszerny, uporządkowanie jest więc konieczne. Autor wprowadza w pracy własne i twórcze propozycje wyboru kryteriów oceny czynności dowodowych, słusznie więc stara się ten wybór uzasadnić. Jest to wybór subiektywny, do którego autor ma pełne prawo, a jak przekonuje dalej praca zadaniu wykazania ich przydatności zasadniczo podołał. Rozważania w tym rozdziale nie mają charakteru jednorodnego, przeplatają się zagadnienia ogólnej teorii prawa dowodowego z bardzo szczegółowymi rozważaniami, nie zawsze pozwalając czytelnikowi na odgadnięcie powodu takiego czy innego wyboru wątków. Za wartą dostrzeżenia należy uznać tezę, że większość wybranych kryteriów odnosi się do gwarancyjnych reguł przeprowadzania czynności dowodowych. Jednocześnie jednak, sygnalizacyjnie już w tym miejscu wskazać należy, że poza niewielkimi, niemal marginalnymi uwagami (m.in. s. 151-152) brak w zasadzie odniesienia bezpośrednio do specyfiki postępowania dowodowego na etapie przygotowawczym, mimo że zgodnie z tytułem to tej fazie procesu analiza ma być poświęcona, lecz rozważania dotyczą procesu *in genere*. Dużo jest za to uwag poświęconych sądowemu modelowi postępowania dowodowego i jego weryfikacji. Zwraca uwagę umiejętne wykorzystanie koncepcji *fair use and fair trial* dla weryfikacji rzetelności wykorzystania konkretnej czynności procesowej i ogólnie postępowania dowodowego. Wiele uwagi poświęca autor na analizę pojęcia „weryfikacji” czynności dowodowych i jej relacji do zastanych terminów i instytucji procesu karnego (w tym zasad).

Rozdział III to bardzo rozbudowana część monografii, poświęcona jak to ujmuje autor kryteriom weryfikacji czynności dowodowej, a w istocie omówieniu podstawowych czynników służących ocenie czynności dowodowych w procesie karnym. Ich wybór jest zasadniczo interesujący, a są to: a) prawidłowość (i jakość),

b) celowość, c) proporcjonalność, d) relewantność (podstawy wprowadzenia do procesu), e) przydatność (kryteria związane z przeprowadzeniem), f) operatywność (w relacji do zasady swobodnej oceny dowodów) oraz g) zgodność z celem czynności (nadużycie prawa dowodowego). Oceniając sam wybór kryteriów uznać można go za wartościowych, choć przecież niewyczerpujący a egzemplifikacyjny, skoro nawet omówiona w rozdziale I zasada praworządności jest w istocie w podobnym stopniu punktem odniesienia dla dokonania takiej oceny, z tą różnicą że na wyższym poziomie ogólności. Podobnie można powiedzieć o wskazanych w rozdziale IV konwencyjnym i konstytucyjnym standardzie. Znaczna część rozważań w tym rozdziale jest wprawdzie pogłębiona lecz relacyjna i opiera się na przedstawieniu stanu nauki prawa dowodowego. Jest to po części rekonstrukcja niekonieczna dla bytu pracy (m.in. w zakresie zakazów dowodowych, reguł wprowadzania „dopuszczenia” dowodów, istoty wniosku dowodowego, tezy dowodowej) jednak prowadzona w sposób rzeczowy i logiczny. Pojawiają się wątki już omawiane (np. pogłębiona w tej części pracy analiza wcześniej już omawianego art. 168a k.p.k.), czy analiza w perspektywie zasady legalizmu (wielokrotnie przedstawiona w różnych częściach pracy). Pewne tezy wydają się przedwczesne, jak np. stanowisko w zakresie niedopuszczalności (s.206) – skoro uzasadnienie tej tezy z odwołaniem np. do koncepcji nadużycia prawa znajduje się w istocie znacznie dalej w pracy. Pominięto w rozważaniach na temat proporcjonalności bogate orzecznictwo TK. Wartością tego rozdziału, poza ogólnym wykazaniem erudycji autora i szczegółowego omówienia sposobu postępowania z dowodami na wszystkich etapach od wprowadzenia do oceny, jest z pewnością ułożenie kryteriów (wydaje się, że jest to pewien wybór kryteriów uznanych za najważniejsze) oraz ostatni jego fragment poświęcony nadużyciu prawa dowodowego. Znajdziemy w nim szereg wartościowych spostrzeżeń i rozważań, m.in. w zakresie samego „mechanizmu weryfikacji czynności dowodowych” stanowiących pewną syntezę sposobów w jakie można oceniać czynności dowodowe; spostrzeżeń na temat poziomu ryzyka nadużycia prawa, uwag dotyczących „niewykorzystywalności” wadliwie uzyskanego dowodu, rozważań na temat „względnej” i „bezwzględnej” nieproporcjonalności czynności dowodowych (choć przyporządkowanie zachowań organów procesowych do poszczególnych kategorii może być dyskusyjne, np. udostępnienie danych z telefonu komórkowego), uwagi o weryfikacji czynności dowodowej w perspektywie zasady swobodnej oceny dowodów. Najciekawsze fragmenty dotyczą koncepcji nadużycia prawa, nadużycia czynności dowodowych,

ich istotny, zakresu i konsekwencji. Czyta się je z zainteresowaniem i można z łatwością dostrzec pasję Autora w ich badaniu.

Interesujący i twórczy jest z pewnością rozdział IV rozprawy. Za wartościowe i poznawczo ciekawe należy zwłaszcza uznać rozważania dotyczące rekonstrukcji standardu konstytucyjnego prawidłowego prowadzenia czynności dowodowych. Autor przedstawia własne spostrzeżenia na syntezie najważniejszych ustaleń wynikających z orzecznictwa TK i literatury procesowej i konstytucyjnej. Proponowany test proporcjonalności (s.353) jest ciekawy i mógłby być rozwinięty, ale jak się wydaje ustalenie to powinno być umieszczone na koniec rozważań tej części pracy, gdyż niejako antycypuje niektóre późniejsze uwagi na temat art. 31 ust. 3 Konstytucji, z którego przecież się wywodzi. Tam gdzie Autor twierdzi, że test proporcjonalności to kryterium stosowane przez sędziego tam wypowiedź tę traktować należy oczywiście raczej jako pewien wzorzec pomyślanego i oczekiwanego zachowania, a nie opis praktyki. Słusznie dostrzega znaczenie standardu kontroli sądowej czynności dowodowych na przedpolu postępowania sądowego, choć można mieć zastrzeżenia do tezy, że mechanizm ten dla efektywności wymaga instytucji sędziego ds. postępowania przygotowawczego. Prawidłowa weryfikacja oparta na wskazanych przez Autora kryteriach może być efektywna i w innym modelu, wymaga stabilnego systemu i wysokiej kultury prawnej wszystkich uczestników procesu. Za udane uznaję też fragmenty poświęcone rekonstrukcji standardu strasburskiego weryfikacji dowodów, opartego słusznie na konstrukcji *fair trial* i *equality of arms*. W dalszej części rozdziału znajdujemy m.in. wartościową analizę prawnoporównawczą (najciekawszą w zakresie prawa niemieckiego) dotyczącą koncepcji wykluczania dowodów uzyskanych niezgodnie z ustawą i reguł wyłączających wadliwie zgromadzone dowody dekodowanych z orzecznictwa ETPC. Słusznie autor wskazuje tu na trudność w rekonstrukcji jasnego i spójnego zestawu reguł oraz odmiennosc ocen dotyczących gromadzenia dowodów na etapie przedsądowym. Nasuwa się jedynie wrażenie, że zagadnienia te powinny być przedstawione wcześniej niż treść rozdziału III.

Rozdział V stanowi syntezę rozważań na temat konsekwencji wadliwości czynności dowodowych. Autor słusznie unika tym razem rozbudowanych uwag na temat samego pojęcia, wykorzystując zastane instrumenty i omawiając je na potrzeby pracy, tzn. odnosząc do czynności dowodowych. Na tle koncepcji niedopuszczalności czynności dowodowych prezentuje swoistą gradację wadliwości w oparciu o kolejne czynniki m.in. naruszenie prawa do obrony, naruszenia kontaktu

z obrońcą, prowadzenia wrażliwych czynności dowodowych, gromadzenia dowodów rzeczowych, zdobywania ich z naruszeniem prawa do prywatności. Zdaje się, że nie tyle jest to pogłębiona analiza kwestii gradacji, czyli pewnej stopniowości wadliwości, co wskazanie jej zakresu. Analizę skutków przekroczenia granic czynności dowodowej prowadzi Autor przez wskazanie takich skutków jak bezskuteczność czynności dowodowej i jej bezzasadność, choć tu uwagi mogłyby być rozbudowane. Ciekawe są uwagi o konsekwencjach nadużycia prawa dowodowego, w pewien sposób stanowiącej kontynuację rozważań z ostatniej części rozdziału III. Słusznie autor podkreśla, że znaczenie analizy nadużycia prawa dowodowego przez uczestnika instytucjonalnego i nieinstytucjonalnego odnosi się w istocie do możliwości określenia i wprowadzenia kwestii sankcji proporcjonalnej i adekwatnej do nadużycia. W tym wyraża się w istocie przydatność całej koncepcji, której adaptacja na grunt prawa polskiego dopiero się w istocie zaczyna. Formułuje Autor odważne postulaty oparte na koncepcji bezskuteczności czynności dowodowej, braku możliwości jej wykorzystania i racjonalnie uzasadnia. Dalej prezentowane uwagi dotyczą nadużycia funkcji procesowej, głównie przez organy ścigania i przedstawiane są propozycje związane z wybranymi zrachowaniami (wniosek aresztowy, ograniczenie dostępu do obrońcy). Ciekawe są też fragmenty poświęcone możliwości konwalidacji czynności dowodowych obarczonych wadliwością oraz konwersji, choć zasadniczo są one związane i zapewne zasługują na szerszą analizę. Rozdział zamykają uwagi o nieważności jako skutku stwierdzonych naruszeń prowadzenia czynności dowodowych, nawet szerzej nieważności postępowania dowodowego (a więc odmiennego problemu), prowadzone z perspektywy zwolennika takiej koncepcji. Te bardzo daleko idące postulaty kończą się propozycją wprowadzenia nie tylko nieważności czynności dowodowej, ale w uzależnieniu od skali naruszeń i nadużyć uznania za nieważne całego postępowania dowodowego.

Wnioski końcowe pracy stanowią w istocie obszerną syntezę prowadzonych badań, a zawarte tam tezy są najczęściej wcześniej uzasadnione. Nie ze wszystkimi przychodzi się zgodzić (jak np. z postulatem wprowadzania sędziego ds. postępowania przygotowawczego), większość z nich jest jednak przemyślana i interesująca. Oczywiście trafna jest diagnoza samego modelu procesu polskiego, w którym nadmierną wagę przydaje się postępowaniu dowodowemu z fazy przygotowawczej, a sposób pojmowania zasady prawdy nie sprzyja realizacji w pełni postulatów rzetelności postępowania i równości stron procesu. Propozycja szerokiej weryfikacji czynności dowodowych i nowych narzędzi weryfikacji otwiera pole do

dyskusji, może budzić uwagi krytyczne propozycja wyposażenia sędziego śledczego (tej nazwy używa autor niekoniecznie trafnie jako synonimu sędziego ds. postępowania przygotowawczego) w instrumenty eliminujące pewne dowody z procesu, jest jednak twórcza. Niektóre propozycje wydają się niespójne z obowiązującymi przepisami, jak np. postulat „wyłączenia możliwości niezapoznawania się sędziego wyznaczonego do rozstrzygnięcia z dowodami zgromadzonymi w stadium przygotowawczym do rozprawy” s.454, tu bowiem jak się wydaje myli autor swobodę wprowadzania dowodów w poczet materiału dowodowego na rozprawie bez jego bezpośredniego przeprowadzenia z obowiązkiem ich znajomości i wykorzystania zgodnie z art. 410 k.p.k. Trudno też orzec czy postulat - by sąd na etapie przedsądowym decydował czy dany dowód jest istotny, wiarygodny - jest możliwy do realizacji, skoro znaczenie dowodów może się zmieniać w ich całokształcie, a więc dowody pierwotnie pozornie nieistotne mogą stać się kluczowe w łańcuchu logicznym ich oceny. Przedstawione na zamknięcie pracy postulaty, w tym zwłaszcza wprowadzenie instytucji nadużycia prawa dowodowego, nadanie szczególnego znaczenia proporcjonalności jako kryterium oceny czynności dowodowych, czy rezygnacja z obecnego brzmienia art. 168a oraz skreślenie art. 168b k.p.k. zasługują łatwiej na akceptację, a niektóre wymagają dyskusji - jak ustanowienie sankcji za nieważność czynności dowodowej i nieważności postępowania dowodowego, czy stworzenie instytucji sędziego ds. postępowania przygotowawczego. Są to jednak pomysły merytorycznie przez Autora w większości omówione i uzasadnione.

Rozprawa skłania oczywiście nie tylko do akceptacji ale również do uwag krytycznych i polemicznych, po części już wskazanych wyżej, co przecież dowodzi tylko jej wartości naukowej. Może dziwić przyjęcie przez autora wąskiej koncepcji pojmowania roli procesu karnego w relacji do prawa materialnego (rozdział I) przy omówieniu celu procesu, tym bardziej, że w innych częściach pracy wskazuje na znaczenie koncepcji rzetelnego procesu karnego, która przecież jak wynika z badań (m.in. J. Skorupka, P. Wiliński, P. Kardas) pozwala pojmować proces karny nie tylko w ujęciu służebnym wobec prawa materialnego. Można polemizować co do poprawności stwierdzenia, że „zasady prawidłowego rozumowania znajdują zastosowanie zwłaszcza podczas tzw. procesu poszlakowego (s.298), skoro w istocie wymóg ten obowiązuje zawsze i w tym samym stopniu. Przede wszystkim jednak stwierdzić należy, że zbyt wiele wątków jest w pracy omawianych wielokrotnie i niejako równocześnie w różnych częściach pracy. Już w rozdziale III autora

przedstawia to samo zagadnienie (standard konwencyjny (s.197-201), które omawia ponownie w dwóch następnych rozdziałach (IV i V). Wielokrotnie w pracy omawia konstytucyjną zasadę proporcjonalności (rozdział III, IV, V. VI). Czyni ją to nie do końca pracą spójną, a autora prowadzi do przedstawiania niejednolitego, niekiedy alternatywnego, zestawu propozycji ich interpretacji. Ma to swój wpływ na zakres wniosków wynikających z pracy, oto bowiem na różnych etapach pojawiają się propozycje określonych ocen, nie zawsze jednak znajdują swoje odzwierciedlenie we wnioskach końcowych pracy (np. wielokrotne uwagi na temat proporcjonalności, niekiedy ujmowanej jako „ciężar proporcjonalności” s.245). Zabrakło też zapewne z tego powodu miejsca w którym nastąpiłoby przedstawienie konkretnej propozycji korzystania z testu proporcjonalności. Wypada zastanowić się, czy wielokrotne powracanie do tych samych wątków w pracy nie powinno skłonić autora do odrębnego i skoncentrowanego omówienia kryteriów, a następnie ich weryfikacji w relacji do poszczególnych instytucji prawa dowodowego (np. wniosku dowodowego, reguł z art. 168a i 168b k.p.k.) i tych dowodów, które na etapie postępowania przygotowawczego mają szczególne znaczenie. Zasadnicza uwaga dotyczy wreszcie proporcji uwagi poświęconej tytułowej bądź co bądź tematyki specyfiki postępowania przygotowawczego. Większość analiz ma zastosowanie uniwersalne i odnosi się ogólnie do postępowania dowodowego, a brak jest wyodrębnionych partii pracy poświęconych bezpośrednio specyfice postępowania przedsądowego, znaleźć je możemy fragmentami w różnych częściach pracy. Czytelnik poszukujący odpowiedzi na konkretne pytania będzie mógł je zatem odszukać dopiero po przeczytaniu całości pracy, o ile się nie zniechęci.

Mimo powyższych zastrzeżeń ocenić można, że rozprawa napisana jest w sposób zasadniczo klarowny, narracja płynna, choć Autor powraca do tych samych omawianych już wątków albo omawia zagadnienia poboczne z nadmiernie szerokim zakresem. Miewa też autor tendencję do budowania nadmiernie podrzędnie złożonych wypowiedzi czy ich zbędnego komplikowania (np. *„Jest to dla poprawności przyjętych założeń konstrukcyjnych i pojęciowych w niniejszej publikacji kwestia warunkująca poprawność sytematyzowania znaczenia obowiązujących norm oraz czynienia na tej podstawie dostatecznie i jednoznacznie precyzyjnych ustaleń interpretacyjnych co do jej charakteru prawnego”* s. 113, czy *„Antycypując konstrukcje mechanizmu weryfikacji czynności dowodowych, ostatecznie to, czy określona czynność dowodowa może zostać przeprowadzona, uzależnione będzie od decyzji sędziego ds. postępowania przygotowawczego, którego zadaniem w*

sferze postępowania dowodowego na etapie śledczym jest ocena tego, czy dana czynność spełnia przedmiotowe kryteria weryfikacji” s.169, wreszcie sformułowania takie jak: „Normatywnych determinantów ciężaru racjonalności należy się doszukiwać... s.242). W pracy na tak w swej istoty złożony problem wydaje się to zbędne. Zdarzają się też inne potknięcia jak zwroty „pod kątem normatywnego spojrzenia” s.442, czy zwrot „W pierwszej kolejności...” użyty dwukrotnie na początku 1 i 2 akapitu Zakończenia pracy s.441, na szczęście nie dominują one w pracy.

Pozytywnie co do zasady ocenić należy dobór i sposób wykorzystania literatury (choć z pominięciem najnowszych prac K. Kiejnich-Kruk w zakresie postępowania dowodowego). Podobne uwagi dotyczą orzecznictwa, choć w tym zakresie dostrzegalne są deficyty zarówno jeśli chodzi o orzecznictwo TK (m.in. co do zasady proporcjonalności) jak i sądowe (m.in. w zakresie analizy wniosku dowodowego i wprowadzania dowodów do procesu).

Ogólna ocena wartości naukowej pracy jest jednoznacznie wysoka. Przedstawiona rozprawa stanowi dojrzałą i wnikliwą analizę doniosłego problemu badawczego. Jest to z pewnością praca interesująca i twórcza, choć rodzi wiele uwag i zachęca do polemiki. Zasadnicze rozważania prowadzone są w sposób przemyślany i ze znajomością tematu. Prezentowane analizy i formułowane tezy tworzą zamknięte i kompleksowe opracowanie. Omawiana tematyka jest złożona oraz doniosła. Wyniki zawartych w pracy badań zachowają swoją aktualność przez długi czas. Będą także niewątpliwie podstawowym punktem odniesienia kolejnych prac i badań prowadzonych w tym zakresie, w szczególności w zakresie badania nadużycia prawa procesowego, proporcjonalności czynności procesowych czy skutków wadliwości czynności procesowych.

C. Podsumowanie i końcowa ocena dorobku naukowego dr Łukasza Cory

Sumując wszystkie powyższe ustalenia, oceny i uwagi stwierdzić należy, że ocena merytoryczna dorobku naukowego dr Łukasza Cory jest pozytywna. Obejmuje on zagadnienia przede wszystkim z zakresu prawa karnego procesowego. Jest to dorobek, którego wartość podnosi w przesądzający sposób pozytywna ocena wartości rozprawy habilitacyjnej, a która zgodnie z wymogami określonymi w obowiązujących przepisach, stanowi decydujące kryterium oceny naukowej doniosłości dorobku w ogólności.

W dorobku Habilitanta mieszczą się prace naukowe o zróżnicowanym charakterze, w tym monografie, artykuły i rozdziały w pracach zbiorowych, które

cehuje dobra znajomość wiedzy z zakresu prawa karnego procesowego. Publikacje wzbogacone są o własne wartościowe rozważania i poglądy.

Jako zasadnicze osiągnięcie naukowe wskazuje Habilitant monografię, której ocenę przedstawiono w pkt I.B. Praca ta spełnia wymogi rozprawy habilitacyjnej. Nie powtarzając szczegółowo tych ocen podkreślić należy dobry poziom merytoryczny, trafne założenia w zakresie metodologii, spójność podstawowych ustaleń terminologicznych, postawienie istotnych pytań i problemów badawczych, przedstawienie szerokiej perspektywy badawczej uzupełnionej o wątki porównawcze. Wskazane jako wyniki pracy badawczej wnioski są interesujące i twórcze. Podsumowując, należy uznać, że praca ta stanowi istotny wkład w rozwój badań naukowych w zakresie prawa karnego.

II. Ocena aktywności naukowej, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego Habilitanta.

Działając zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów należy w tym miejscu przedstawić także ocenę aktywności naukowej, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego Autora.

W tym zakresie Habilitant wskazuje na udział w kilku krajowych i międzynarodowych konferencjach oraz seminariach naukowych z referatem, w tym m.in. *Kryteria wyboru nieizolacyjnego środka zapobiegawczego*, Ogólnopolski Zjazd Katedr Postępowania Karnego, Białystok 2018; *Verification of Evidence - between the Efficiency of the Procedure and the Guarantees of the Fair Trial in Criminal Proceedings*, IALS Fellow's Seminar, Londyn 2021; *Abuse of Evidentiary Actions in Pretrial Proceedings. Towards Procedural Sanctions*, International Conference 'Effective Justice... International and Comparative Approaches. Challenges of Digital Transformation', Poznań 2024; *Child-Friendly Justice? Towards an Effective Mechanism for Child Victims of Crime*, European Society of Criminology, EuroCrim24, Bucharest, 14 September 2024.

Aktywność Habilitanta w zakresie zagranicznych staży naukowych ogranicza się do dwóch wyjazdów, wskazać należy jednak w tym zakresie czteromiesięczny staż naukowy jako Visiting Research Fellow w Institute of Advanced Legal Studies w Londynie (2021/2022) odbyty w ramach uzyskanego grantu Miniatura NCN (2021) oraz tygodniowy pobyt naukowo-badawczy w Instytucie Maxa Plancka (2017). Dwukrotnie uzyskał on grant dla młodych pracowników nauki Wydziału Prawa i Administracji UG.

Brak w wykazie dorobku informacji o udziale w pracach krajowych i międzynarodowych zespołów badawczych prowadzących granty międzynarodowe i krajowe. Wskaźnik cytowań wg Google Scholar wskazuje na 92 cytowania, zaś h-indeks wg. Google Scholar wynosi 5, a i10-Indeks 1. Kandydat wskazuje, że jego pozycje były 6 krotnie cytowane przez Izbę Karną Sądu Najwyższego i 1 przez Trybunał Konstytucyjny.

Do osiągnięć w zakresie działalności edukacyjnej i dydaktycznej Habilitanta zaliczyć należy prowadzenie ćwiczeń z postępowania karnego (od 2007 r.), a od 2014 r. także wykładów *Criminal Procedure* oraz *International Criminology and Criminal Justice*, seminaria dla studentów I stopnia kierunku kryminologia, a także wykład fakultatywny nt. przestępczości chuligańskiej i stadionowej. W latach 2007-2014 dr Ł. Cora prowadził nadto zajęcia na Wydziale Nauk Społecznych UG z wprowadzenia do prawa.

Habilitant był członkiem komitetów organizacyjnych 3 konferencji naukowych, w tym VII Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Karnego Gdańsk-Sopot (2-4 czerwca 2016 r.). Brak jednak informacji o pełnionych przez Habilitanta funkcjach organizacyjnych co na tym etapie rozwoju naukowego i mając na względzie staż pracy na Uniwersytecie jest dostrzegalnym deficytem. Brak też informacji o pełnionych funkcjach poza strukturami Uniwersytetu, w tym funkcji eksperckich, opracowywania analiz, współpracy z otoczeniem. Jest dr Łukasz Cora członkiem trzech organizacji naukowych: Polskiej Sekcji Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Karnego AIDP, School of Advanced Studies w Londynie oraz European Society of Criminology.

Podsumowując, tę część aktywności Habilitantki należy ocenić co najwyżej umiarkowanie pozytywnie, albowiem zdecydowanie dostrzegalne są brak doświadczenia i udziału w pracach międzynarodowych zespołów badawczych i w projektach badawczych finansowanych ze środków zewnętrznych, znikoma aktywność organizacyjna na Uniwersytecie i poza nim, oraz ograniczona współpraca z otoczeniem. Ogólna ocena warunkowo pozytywna bierze pod uwagę doświadczenie w prowadzeniu ćwiczeń i wykładów specjalizacyjnych, wartościowy staż naukowy.

III. Ocena końcowa

W mojej ocenie dr Łukasz Cora spełnia z zastrzeżeniami, wskazanymi w części II, wymogi określone w art. 219 uPSWiN, albowiem posiada stopień doktora –

nadany przez Radę Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego w 2013 r., wykazuje się w dostatecznym zakresie aktywnością naukową, oraz posiada w dorobku osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, za które uznaję monografię *Weryfikacja czynności dowodowych postępowania przygotowawczego w polskim procesie karnym*, Warszawa 2024.

/-Paweł Wiliński-/

Poznań, 18 września 2025 r.

